

Канд. екон. наук Гвініашвілі Т. З., Маліновський С. Л.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах інновації відіграють значну роль, виступаючи гарантом економічної конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Під інноваціями при цьому розуміються комерціалізовані нововведення, що є поєднанням якихось нових або комбінацією вже існуючих знань, ресурсів, технологічних процесів та інших факторів. Більшість економічно високо розвинених країн знаходяться на початку рейтингу за рівнем інновацій, що дає підстави вважати інновації драйвером економічного зростання. Отже, актуальність вивчення законів розвитку інноваційної економіки, її характеристик і проблем, що виникають на шляху її формування в розвинених країнах, не підлягає сумніву.

Як відомо, концепція інноваційної економіки з'явилася на початку ХХ ст. Її автором виступив австрійський економіст Йозеф Шумпетер, який визначив економічне значення інновацій як невід'ємного чинника забезпечення конкурентоспроможності, доводячи, що ринкова сила, породжена інноваціями, забезпечує кращі результати, ніж ринкова та цінова конкуренція. Помістивши підприємця до центру аналізу, вчений розділив інноваційний процес на чотири аспекти: винахід, інновація, поширення, імітація. Згідно з його теорією, саме активність підприємців, які спираються на відкриття вчених та науковців, створює нові можливості для інвестицій, зайнятості та економічного прогресу. Так, вперше було обґрунтовано прямий зв'язок між інноваціями та економічним зростанням, що і лягло в основу концепції інноваційної економіки.

Інновації призводять до підвищення продуктивності праці та ефективності використання ресурсів, внаслідок чого генерується більша кількість товарів та послуг, зростає заробітна плата співробітників, що підвищує їхню купівельну спроможність, що в свою чергу стимулює виробництво [1]. У той самий час підприємства стають більш прибутковими, що дозволяє їм в подальшому інвестувати у розвиток свого бізнесу. Так забезпечується довгострокове зростання економіки та постійна модернізація господарських процесів.

Питання інновацій як головної складової інноваційної економіки глибоко вивчаються великою кількістю дослідників: існує декілька широко

використовуваних підходів до визначення даного поняття та ряд поширених класифікацій інновацій за різними ознаками. Незважаючи на безліч досліджень інноваційної економіки, досі не зафіксовано її загально визнаного визначення.

У світовій практиці інноваційний розвиток кожної країни має свої особливості, проте існують єдині напрями стимулювання та підтримки інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва. При цьому важливим завданням державного регулювання у країнах-лідерах є створення сприятливих умов для створення та впровадження інновацій. Серед основних інструментів економічної та бюджетної політики, що застосовуються у світі в рамках стимулювання інноваційної діяльності можна визначити [3]:

- бюджетне фінансування інноваційних програм та проєктів;
- пільгове кредитування, пайове фінансування та створення інституційних умов для розвитку венчурного фінансування;
- надання державного майна на пільгових умовах або на безоплатній основі для створення нових інноваційних підприємств (стартапів);
- застосування податкових пільг, спрямованих на залучення як малих, так і великих компаній до інноваційної діяльності;
- формування елементів інноваційної інфраструктури на національному та регіональному рівнях.

Крім того, зазначені заходи доповнюються діями органів місцевої влади у галузі антимонопольного регулювання, митної політики, охорони прав інтелектуальної власності з метою стимулювання інноваційної активності.

Поряд із зазначеними методами стимулювання інноваційної діяльності особливо увагу слід приділити і непрямим методам. Їх перевага у тому, що до інноваційної діяльності залучається широке коло учасників. Крім того, непрямі методи доступніші і мають просту процедуру надання підтримки. У країнах із розвиненою ринковою економікою широкого застосування отримали механізми податкового стимулювання. Наприклад, у більшості країн є такий метод, як зменшення на 50% ставки з податку на прибуток підприємств, яка була отримана від реалізації високотехнологічної продукції. В даний час ця практика використовується в дев'яти європейських країнах, Канаді, США та Китаї [4]. Такий інструмент створює сприятливі умови на початкових етапах інноваційного процесу.

Отже, поточні тенденції розвитку світової економіки підтверджують значну роль інновацій для забезпечення переваг на міжнародних ринках, стабільності та процвітання економіки всередині держави. Закордонний досвід підтверджує, що активне стимулювання діяльності стартапів та малих інноваційних підприємств сприяє інноваційному розвитку країни загалом.

Список використаних джерел:

1. Гвініашвілі Т.З., Гринько Т.В. Науково-методичне забезпечення управління ризиками інноваційної діяльності на промислових підприємствах. *Економіка та підприємництво: зб. наук. пр.* Київ: КНЕУ, 2017. № 39. С. 267-278.
2. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Романова Л.П. Науково-методичний підхід до формування механізму управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства. *Innovation and Sustainability*, 2022. № 4. С. 30-38. <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.30.38>
3. Hvinashvili T., Rezchikov V. Innovative component of national economic security. *Österreichisches Multiscience Journal* (Innsbruck, Austria), 2019. VOL 2, No22. С. 7-11.
4. Hvinashvili, T. Increasing the efficiency of business entities' innovative activity on the basis of venture financing. *Ефективна економіка*, 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6639>

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Ващенко В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ЗМІНАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В Україні з 24 лютого 2022 року діє воєнний стан, правовий режим якого, передбачає надання органам центральної та місцевої державної влади, військовим адміністраціям повноважень, які сприяють організації убезпечення від воєнної загрози. Затверджений Парламентом Указ Президента передбачає, що «на період воєнного стану може бути обмежено конституційні права та свободи людини і громадянина, передбачені низкою статей Основного Закону, а також запроваджено тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб у необхідних межах та обсязі» [1].

При управлінні стратегічними змінами на підприємствах в умовах воєнного стану слід мати на увазі, що підприємства можуть провадити господарську діяльність у звичному режимі до тих пір поки не надійдуть спеціальні розпорядження уповноважених державних та військових органів. Спеціальні